

C-pap ja trakeostoimoidun potilaan hoito

CPAP (ylipainehengityshoito)

- CPAP-hoito: perustuu hengitysteihin luotavaan jatkuvaan pieneen ylipaineeseen, joka suurentaa keuhkotilavuutta, avaa kokoon painuneita hengitysteitä ja parantaa kaasujen vaihtumista.
- Käytetään mm. uniapneapotilailla (unen aikana ahtautuva nenänielu, josta aiheutuu hengityskatkoksia ja –vajetta).

Uniapnea

- Hengityskatkokset johtuvat unenaikaisesta nielun alueen veltostumisesta.
- Hengityskatkosten ajallinen kesto ja lukumäärä unen aikana ratkaisevat, onko kyseessä sairaus
- Jaetaan kahteen alatyypin: obstruktiiviseen uniapneaan ja sentraaliseen uniapneaan.
- Obstruktiivisessa uniapneassa ylähengitystiet ahtautuvat nukkuessa, ja tästä aiheutuu hengityskatkoksia
- Sentraalinen uniapnea on harvinainen sairaus, joka liittyy tavallisesti keskushermoston sairauksiin tai sydämen vajaatoimintaan

- Cpap-hoidolla hengityskatkokset saadaan loppumaan ylähengitysteihin muodostettavan 'ilmalastan' avulla, jolloin ahtautuva ylänielu saadaan avautumaan.
- Cpap-hoidossa puhalletaan huoneilmaa pienellä paineella nenänieluun ilmaletkun ja kasvolle laitettavan nenä- tai kokokasvomaskin kautta.
- Näin muodostuva ilmalasta pitää ylänielun avoimena, minkä ansiosta hengityskatkokset ja kuorsaus loppuvat kokonaan.

Trakeostomoidun potilaan hoito

- Trakeostomia = aukon tekeminen henkitorveen = henkitorviavanne l. *trakeostooma*
- Avanne pidetään auki trakeostomiakanyylin avulla
- Trakeostomia erilaisten vammojen ja sairauksien takia, kun potilas ei saa riittävästi happea normaalien hengitysteiden kautta, myös pitkittynyt hengityskonehoito
- Väliaikainen tai pysyvä

- Trakeostomoituja potilaita akuutti-, pitkäaikais- ja kotihoitossa
- Väliaikainen trakeostomia esim. hengityskonehoidossa, pysyvä esim. ylähengitysteiden syövissä
- Trakeostomiakanyylit kerta- tai monikäyttöisiä
- Kertakäyttökanyyleissa ilmalla täytettävä cuffi – voidaan yhdistää hengityskoneeseen
- Cuffin paineen mittaus!

- Pitkäaikaisessa trakeostomiassa, kun ei hengityskonehoidon tarvetta, monikäyttöinen cuffiton kanyyli (ulko- ja sisäputki)
- Ulkoputken vaihto säännöllisin väliajoin (lääkärin toimesta)
- Sisäputken pesu joka päivä: vesi ja astianpesuaine, pulloharja – kerää liman kanyyliin → tukehtumisvaara!
- Tarv. liman imeminen trakeostomiakanyylista, yskiminen vaikeaa

- Periaate sama kuin nenästä/suusta imettäessä
- Aseptinen toimenpide – ensin imetään kanyylista (tarv. kostutus 1-2 ml:lla steriiliä keittosuolaa ennen imua) ja sen jälkeen suusta
- Trakeostomiakanyylin juureen taitos, ainakin jos avanne erittää tai kanyyli hankaa ihoa
- Ihon puhdistus keittosuolaliuoksella tai 3% vetyperoxidilla

Kommunikointi trakeostomioidun potilaan kanssa

- Tärkeää!
- Cuffillisen kanyylin kanssa puhuminen ei onnistu
- Pitkäaikaisessa trakeostomiassa kanyylin kanssa puhe joskus onnistuu kanyyli sulkemalla puheen aikana, puhekanyyli
- Varottava veden joutumista trakeostomiakanyyliin -> suoja saatavilla
- Varovaisuutta myös esim. hiekkarannalla ja hyttysten keskellä
- Hengitysilman kostutus, lämmitys ja suodatus puuttuvat -> huoneilman kostutus